

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63661, faks. 8 706 63663, el. p. info@am.lt, http://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Kopija
Žemės ūkio ministerijai

Į 2020-03-19

Nr. S-899

DĖL VYRIAUSYBĖS PAVEDIMO

Ministro Pirmininko pavedimu kartu su Žemės ūkio ministerija, Nacionaline žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba) ir valstybės įmone Valstybinių miškų urėdija (toliau – Valstybinių miškų urėdija) išnagrinėjome šalies miškingumo didinimo problemas ir Aplinkos ministerijos 2020 m. kovo 9 d. raštu Nr. (66)-D8-404 „Dėl Miškų sodinimo programos“ Vyriausybei teiktų siūlymų, susijusių su Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo 9 straipsnio 3 dalies, kurioje nurodyta, kad iki 2020 m. liepos 1 d. Vyriausybė turi parengti Miškų sodinimo programą, paskirti ją koordinuojančią valstybės instituciją ir nustatyti, kokia mokesčio dalis kasmet turi būti skiriama šiai programai, įgyvendinimu.

Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba ir Valstybinė miškų urėdija, atsižvelgdamos į minėtame Aplinkos ministerijos rašte Vyriausybei išdėstytus argumentus, pritarė siūlymui šalies miškingumo didinimo uždavinius spręsti nerengiant Miškų sodinimo programos, numatytos Motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatyme, bet Vyriausybės nutarimu pavesti už šalies miškingumo didinimą atsakingoms institucijoms – Žemės ūkio ministerijai ir Aplinkos ministerijai atlikti konkrečias, jų kompetencijai priskirtas užduotis.

Aplinkos ministerijos nuomone, svarbiausios problemos, kurias būtina spręsti, siekiant padidinti šalies miškingumą – valstybinės žemės plotų, kuriuose būtų galima veisti mišką, trūkumas ir per dideli administraciniai apribojimai veisiantiems mišką privačioje žemėje arba norintiems įtraukti į miško žemės apskaitą medžių savaiminukais apaugančią ne miško žemę.

Valstybinių miškų urėdija nurodė, kad kasmet gauna vis mažiau laisvos valstybinės žemės fondo žemės, kurioje galima veisti mišką: dalyje plotų miško veisti negalima dėl saugomų gamtinių vertybių apsaugos, pelkių, melioracijos įrenginių, elektros trasų, kitų žemės valdytojų žemės ūkio naudmenų apsaugos juostų arba nėra privažiavimo, todėl neįmanoma atlikti mechanizuotų miškų

ūkio darbų ir kt. Atlikus 2018–2019 m. Vyriausybės nutarimais perduotų žemės sklypų žemės naudmenų analizę, nustatyta, kad bendras tinkamos miškui veisti žemės plotas – tik 222 ha. Valstybinių miškų urėdijos regioniniai padaliniai, 2019 m. detaliai išnagrinėję Nacionalinės žemės tarnybos jiems pateiktą laisvos valstybinės žemės fondo žemės plotų sąrašą, nustatė, kad žemė, kurioje galima veisti mišką, sudaro tik 255 ha ir pateikė prašymus suformuoti sklypus miškui veisti žemės reformos žemėtvarkos projektuose. Šiuo metu Valstybinių miškų urėdija 2020 ir vėlesniems metams turi tik 1300 ha žemės, kurioje galima veisti mišką, rezervą.

Atsižvelgdama į Valstybinių miškų urėdijos pateiktą informaciją dėl mažėjančios galimybės gauti laisvos valstybinės žemės fondo žemės miškams veisti ir remdamasi Valstybinės miškų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė miškų tarnyba) pateiktais duomenimis, kad 2018 m. privačioje žemėje buvo net 16 747 ha žemės, apaugančios mišku (valstybinėje žemėje – tik 52,8 ha), Aplinkos ministerija siūlė keisti Miškų įstatymo 13 straipsnio 2 dalį, sumažinant į miško žemės apskaitą įtraukiamų medžių savaiminukų vidutinio amžiaus ribą nuo 20 iki 8 metų, t. y. iki amžiaus, kai iš savaiminukų susiformuoja jaunuolynas. Priėmus šią nuostatą, būtų išvengta ne tik dalies miško veisimo išlaidų, nuo sunaikinimo apsaugant savaiminį mišką, bet ir privačios žemės savininkui, pageidaujančiam įtraukti jį į miško žemės apskaitą, nebūtų prievolės gauti leidimą veisti mišką ne miško žemėje, atlikti kitų, su šiuo leidimu susijusių biurokratinių procedūrų – rengti kaimo plėtros žemėtvarkos projektą miškui veisti ir pan.

Žemės ūkio ministerija šiam siūlymui nepritarė motyvuodama, kad žemės ūkio paskirties žemė yra žemės ūkio produkcijos gamybos priemonė, todėl Žemės ūkio ministerija visada buvo ir yra suinteresuota išsaugoti kuo didesnius žemės ūkio paskirties žemės plotus, ypač – aukšto žemės našumo balo. Ji atkreipė dėmesį, kad Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog žemės ūkio paskirties žemė yra išskirtinės vertės ribotas gamtos išteklius, jos kokybė ir plotai su derlinguoju dirvožemiu nuolat mažėja dėl pramoninio poveikio, urbanistinės plėtros, kitų veiksmų. Kad būtų išsaugotos žemės ūkio paskirties žemės naudingosios savybės, įstatymų leidėjo pareiga – nustatyti aiškius žemės ūkio paskirties žemės keitimo į kitos paskirties žemę kriterijus, o keičiant žemės paskirtį, turi būti paisoma ir viešojo intereso.

Žemės ūkio ministerija neprieštaravo, kad laisvos valstybinės ne miško žemės plotai, atitinkantys Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3D-130/D1-144 „Dėl miško įveisimo ne miško žemėje“, nustatytus kriterijus, būtų perduoti Valstybinių miškų urėdijai miškui veisti. Ji atkreipė dėmesį, kad laisvos valstybinės žemės fondo žemei priskirtų žemės ūkio paskirties žemės plotų, kuriuos galima perduoti Valstybinių miškų urėdijai miškams veisti, projektavimo darbų sparta priklauso ne tik su tuo susijusių procedūrų trukmės (4–6 mėn.), bet ir nuo Valstybinių miškų urėdijos atstovų aktyvaus dalyvavimo žemės sklypų

projektavimo procedūrose. Jos nuomone, minėtos procedūros paspartėtų, jeigu Valstybinių miškų urėdijos atstovai aktyviau teiktų prašymus ir dalyvautų žemės sklypų projektavimo susirinkimuose.

Aplinkos ministerija kėlė problemą dėl per didelės administracinės naštos ir apribojimų veisiant mišką privačioje žemėje. Nors privačioje žemėje naujų miškų veisimas finansuojamas pakankamai (pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritį „Miško veisimas“ išmokos 2019 m. padidintos iki 30 proc.), tačiau dalis šiai priemonei skirtos finansinės paramos nepanaudota, nes ketinantys veisti mišką dažnai negauna leidimo jį veisti dėl teisės aktuose nustatytų apribojimų miškų plėtrai arba patiria nemažų išlaidų, rengdami dokumentus minėtam leidimui gauti arba norėdami įveistą mišką ar medžių savaiminukais apaugusią ar apaugančią ne miško žemę įtraukti į miško žemės apskaitą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastrę. Todėl siūlėme supaprastinti įveisto miško ar savaime mišku apaugančių plotų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą procedūrą, t. y. keičiant žemės naudmenų sudėtį atsisakyti kadastrinių matavimų arba skirti valstybės finansinę paramą jiems atlikti, taip paskatinant privačios žemės savininkus prisidėti didinant šalies miškingumą.

Žemės ūkio ministerija, išnagrinėjusi šiuos pasiūlymus, nurodė, kad vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 2 straipsnio 4 punktu, nekilnojamojo daikto kadastro duomenys yra duomenys, apibūdinantys nekilnojamojo daikto buvimo vietą, gamtines ir ūkines žemės savybes, geometrinius statinių parametrus ir nekilnojamųjų daiktų naudojimo sąlygas. Šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodyta, kokie žemės sklypų kadastro duomenys įrašomi į Nekilnojamojo turto kadastrą; 8 straipsnio 3 dalies 3 ir 4 papunkčiuose nustatyta, kad nustatant kadastro duomenis turi būti kartografuojamos faktinės žemės naudmenos, apskaičiuojamas bendras žemės sklypo plotas ir žemės naudmenų plotai. Todėl žemės sklype pakitus žemės naudmenoms, privaloma keisti ir žemės sklypo kadastro duomenis, vadovaujantis Nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534, nustatyta tvarka ir sąlygomis. Žemės ūkio ministerijos nuomone, dėl šių priežasčių negali būti keičiamos teisės aktų nuostatos, susijusios su atskirų (šiuo atveju – miško) žemės naudmenų kadastriniais matavimais: jų neatlikus, nebūtų žinomas tikslus pasikeitusių žemės naudmenų plotas ir būtų netiksliai apskaitomos žemės naudmenos. Tik atlikus žemės sklypo kadastrinius matavimus ir patikslinus žemės sklypo naudmenų sudėtį iš buvusiosios į miško žemę, žemės sklypo kadastro duomenys Nekilnojamojo turto kadastrę sutaps su Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastrę įrašytais duomenimis. Ji atkreipė dėmesį, kad siekdamas užtikrinti duomenų apie miško žemės plotus, įregistruotų Miškų valstybės kadastrę, teikimą Nekilnojamojo turto registro duomenų gavėjams, valstybės įmonė Registrų centras (toliau – Registrų centras) ir Valstybinė miškų tarnyba pasirašė duomenų apie Miškų valstybės kadastrę registruotus miško žemės plotus teikimo į Nekilnojamojo

turto registrą sutartį, kurios pagrindu Valstybinė miškų tarnyba Registrų centrui teiks duomenis apie miško žemės plotus, įregistruotus Miškų valstybės kadastrė ir jie bus įrašyti į Registrų centro tvarkomo Nekilnojamojo turto registro duomenų bazę.

Siekdama sumažinti finansinę naštą privačios žemės savininkams apskaitant miškų savaiminukais apaugusią ne miško žemę ar įveistą mišką, Žemės ūkio ministerija pasiūlė supaprastinti žemės sklype esančių miško naudmenų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą procedūrą, supaprastinant tokių duomenų nustatymo procedūrą, t. y. nerengti visos žemės sklypo kadastro duomenų bylos, o kadastrinių matavimų metu vietovėje prietaisais fiksuoti pasikeitusias faktines žemės naudmenas ir (ar) jų ribas ir šiais duomenimis papildyti ankstesnę žemės sklypo kadastro duomenų bylą. Dėl to reikėtų tikslinti Nekilnojamojo turto kadastro nuostatus ir Nekilnojamojo turto objektų kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisykles, patvirtintas žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 522 „Dėl Nekilnojamojo turto objektų kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“.

Igyvendindama Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo reikalavimą atlikti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūrą įveisiant mišką didesniuose kaip 1 ha plotuose, Aplinkos ministerija parengė žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro įsakymo „Dėl Miško įveisimo privačioje ne miško žemėje ir medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės apskaitos ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą: numatyta atsisakyti kaimo plėtros žemėtvarkos projektų miškui įveisti, nes abiejų minėtų dokumentų sprendinių tikslai – įvertinti miško veisimo galimybę ne miško žemėje.

Tačiau Žemės ūkio ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 39 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 4 dalies 7 punktu, kuriame nustatyta, kad vienas iš kaimo plėtros žemėtvarkos projektų tikslų – nustatyti žemės plotus, kuriuos tikslinga apsodinti mišku, ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies 7 punktu, kuriame nustatyta, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, o žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, šiam siūlymui nepritarė.

Aplinkos ministerija Vyriausybei siūlo Motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nurodytą motorinių transporto priemonių registravimo mokesčio dalį skirti konkrečiam tikslui – įvairių dokumentų, būtinų veisiant mišką privačioje žemėje, rengimo išlaidoms kompensuoti: kaimo plėtros žemėtvarkos projektams miškui įveisti arba atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo dokumentams rengti ir kadastriniams matavimams, keičiant žemės naudmenų sudėtį įveisus mišką, atlikti. Nacionalinės žemės tarnybos duomenimis, jos teritoriniai skyriai 2018–2019 m. kasmet išdavė daugiau kaip 600 leidimų miškui veisti ne miško žemėje, 2020 m. – 273 leidimus. Atsižvelgiant į tai, kad šių leidimų galiojimas neterminuotas, o pastaraisiais

metais privačių žemių savininkai kasmet įveisė apie 500 ha, tikėtina, kad panaudojama ne daugiau kaip pusė gautų leidimų. Atsižvelgiant į vieno iš minėtų dokumentų (kaimo plėtros žemėtvarkos projekto arba atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir kadastrinių matavimų, keičiant žemės naudmenų sudėtį) rengimo vidutinės išlaidas (apie 300-400 Eur), joms kompensuoti kasmet iš viso reikėtų apie 300 000 Eur.

Apibendrinę visų institucijų, atsakingų už šalies miškingumo didinimą, pateiktus argumentus, teikiame ir siūlome priimti Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektą, kuriuo remiantis vietoje Miškų sodinimo programos, numatytos Motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje, Žemės ūkio ministerijai ir Aplinkos ministerijai būtų pavesta parengti Vyriausybės nutarimo projektą dėl neatidėliotinų priemonių, siekiant padidinti šalies miškingumą, vykdymo, atliekant konkrečias, jų kompetencijai priskirtas užduotis. Ilgalaikiai šalies miškingumo didinimo tikslai ir priemonės turėtų būti numatyti Aplinkos ministerijos rengiamame nacionalinės miškų politikos strateginiame dokumente 2021–2030 metų laikotarpiui.

Vyriausybė, atsižvelgdama į atsakingų institucijų pateiktas ir šiame rašte apibendrintas miškingumo didinimo problemas, galėtų priimti ir kitas priemones, suteikiančias prioritetą ir sudarančias palankesnes sąlygas šalies miškų plėtrai.

PRIDEDAMA. Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektas, 1 lapas.

Aplinkos ministras

Kęstutis Mažeika

Z. Bitvinskaitė, 8 686 89813, el. p.zita.bitvinskaite@am.lt